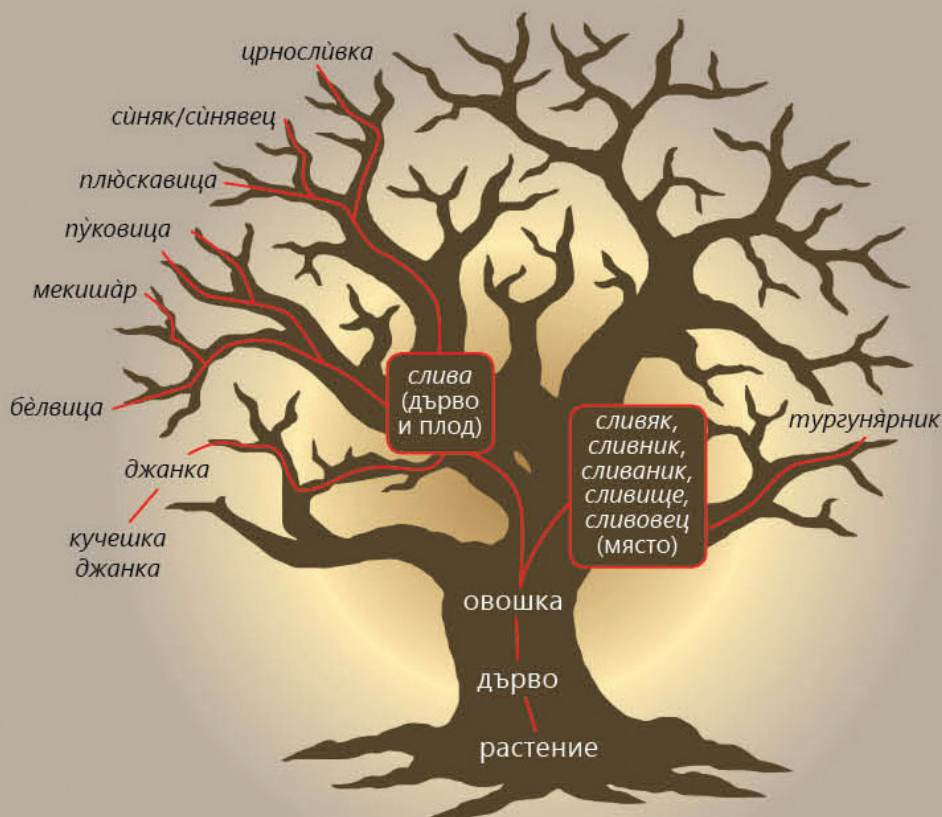

Мая Влахова-Ангелова

Ономастика и етноботаника:

*названия на плодове според данни
от топонимията в Западна България*

Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“

BULGARIAN ACADEMY OF SCIENCES
INSTITUTE FOR BULGARIAN LANGUAGE
“PROF. LYUBOMIR ANDREYCHIN”

Maya Vlahova-Angelova

**ONOMASTICS AND ETHNOBOTANY:
A STUDY OF FRUIT NAMES
BASED ON TOPONYMIC
DATA FROM WESTERN BULGARIA**

Sofia • 2018

**Prof. Marin Drinov Publishing House
of Bulgarian Academy of Sciences**

БЪЛГАРСКА АКАДЕМИЯ НА НАУКИТЕ

ИНСТИТУТ ЗА БЪЛГАРСКИ ЕЗИК
„ПРОФ. ЛЮБОМИР АНДРЕЙЧИН“

Мая Влахова-Ангелова

**ОНОМАСТИКА И ЕТНОБОТАНИКА:
НАЗВАНИЯ НА ПЛОДОВЕ
СПОРЕД ДАННИ ОТ ТОПОНИМИЯТА
В ЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ**

София • 2018

Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“

Трудът е опит да се анализира българската микротопонимия с оглед запазените в нея названия на плодове, определяни на ежедневно равнище за такива, а не според ботаничната научна класификация. Изхождайки от идеята, че топонимията може да послужи като източник за набиране на сведения за наивното етнобиологично познание на българите, изследването си поставя за цел да бъде разкрит начинът, по който местните имена отразяват фолклорната биосистематика на плодовете. Чрез проучването на връзката между топонимията и растителния свят се онагледяват принципите, по които се класифицират растенията във фолклорното съзнание на българите и се предлагат модели за народната таксономия на плодовете. Проучени са изчерпателно названията за 20 плода, срещащи се в различни видове местни имена, като извлеченият материал (народните термини за плодове) е представен по тезаурусен принцип. Изследването има приноси в областта на диалектната лексикография и лингвистичната география, тъй като са регистрирани неописани до момента фитоними и се обръща специално внимание на географското разпространение и вариантността на названията за плодове.

© Институт за български език „Проф. Любомир Андрейчин“ – БАН, 2018

© Мая Димитрова Влахова-Ангелова, автор, 2018

© Константин Атанасов Жеков, художник на корицата, 2018

© Издателство на БАН „Проф. Марин Дринов“, 2018

ISBN 978-954-322-956-7

СЪДЪРЖАНИЕ

УВОД	9
<i>Първа глава</i>	
ЕТНОПОЗНАНИЕТО КАТО ФОКУС В НАУКАТА ЗА ЕЗИКА	11
1.1. Различните видове етнонаука.....	12
1.2. Американски приноси.....	14
1.3. Съветски и руски приноси.....	18
1.4. Други.....	21
<i>Втора глава</i>	
ЕТНОБОТАНИКА ИЛИ ФИТОЛИНГВИСТИКА	23
2.1. Развитие на етноботаниката.....	23
2.2. Развитие на етноботаниката в България.....	27
<i>Трета глава</i>	
МЕТОДИКА НА ИЗСЛЕДВАНЕТО	31
3.1. Когнитивизъм в ономастичните изследвания.....	31
3.1.1. Етнолингвистична топонимия или когнитивна топонимия.....	32
3.2. Топонимията като извор за народната таксономия.....	34
3.3. Народната таксономия като система за организация на примитивното познание.....	36
3.4. Топонимия и народна растителна терминология.....	39
3.4.1. Изследвана територия.....	40
3.4.2. Тематичен обхват на изследването.....	41
3.4.3. Концептът „плод“.....	42
3.4.4. Изграждане на модел на народната таксономия на плодовете въз основа на топонимията от Западна България.....	45
<i>Четвърта глава</i>	
МОДЕЛИ НА НАРОДНАТА ФИТОТАКСОНОМИЯ ВЪЗ ОСНОВА НА ТОПОНИМИЯТА ОТ ЗАПАДНА БЪЛГАРИЯ	51
4.1. Концепт „плодно дърво/овощка“.....	51
4.2. Концепти за отделни видове плодни дървета.....	52
4.3. Концепти за плодни храсти.....	70
4.4. Концепти за други плодни растения (триви, пълзящи).....	78
4.5. Изводи от реконструкциите на народната фитотаксономия.....	80
4.5.1. Определяне на отделните нива в народната таксономия на плодовете.....	82

Пета глава

ЕЗИКОВО ВАРИРАНЕ И ЕЗИКОВО РАЗНООБРАЗИЕ НА НАЗВАНИЯТА ЗА ПЛОДОВЕ.	85
5.1. Географско разпространение и варианти на хиперонимните названия за плодове.	85
5.2. Географско разпространение и варианти на хипонимните названия за плодове.	87
5.3. Количествено разпределение на фитонимите в отделните видове топоними.	89
5.4. Географско разпределение на отделните видове фитоними.	91
5.5. Семантични несъответствия по отношение на названията на плодове. .	93
ЗАКЛЮЧЕНИЕ.	99
БИБЛИОГРАФИЯ.	102
СПИСЪК НА ИЗПОЛЗВАНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ.	112
СЪКРАЩЕНИЯ.	113
СПИСЪК НА ТАБЛИЦИ, КАРТИ И ФИГУРИ.	115
РЕЗЮМЕ НА АНГЛИЙСКИ ЕЗИК.	117

TABLE OF CONTENTS

INTRODUCTION	9
<i>Chapter one</i>	
ETHNOSCIENCE AS A FOCAL POINT OF LINGUISTIC SCIENCE	11
1.1. Different types of ethnoscience.....	12
1.2. The American contribution.....	14
1.3. Soviet and Russian contribution.....	18
1.4. Others.....	21
<i>Chapter two</i>	
ETHNOBOTANY OR PHYTOLOGICAL LINGUISTICS	23
2.1. The development of ethnobotany.....	23
2.1. The development of ethnobotany in Bulgaria.....	27
<i>Chapter three</i>	
RESEARCH METHODS	31
3.1. Cognitive approach in onomastic research.....	31
3.1.1. Ethnolinguistic toponymy or cognitive toponymy.....	32
3.2. Toponymy as a source of folk taxonomy.....	34
3.3. Folk taxonomy as a system for the organization of primitive knowledge.....	36
3.4. Toponymy and folk vegetation terminology.....	39
3.4.1. Examined territory.....	40
3.4.2. Thematic scope.....	41
3.4.3. The concept of <i>fruit</i>	42
3.4.5. Development of a model for fruit folk taxonomy based on the toponymy of Western Bulgaria.....	45
<i>Chapter four</i>	
MODELS OF FOLK PHYTOTAXONOMY BASED ON THE TOPONYMY OF WESTERN BULGARIA	51
4.1. The concept of a <i>fruit tree</i>	51
4.2. Concepts of various fruit trees.....	52
4.3. Concepts of bushes.....	70
4.4. Concepts of other plants (weeds and creeping plants).....	78
4.5. Conclusions from the folk phytotaxonomy models.....	80
4.5.1. Identifying the distinct elements of folk fruit taxonomy.....	82

Chapter five

LANGUAGE VARIETY AND LANGUAGE DIVERSITY OF FOLK FRUIT TERMS.	85
5.1. Geographic distribution and variations of hyperonymous fruit terms.	85
5.2. Geographic distribution and variations of hyponymous fruit terms.	87
5.3. Quantitative distribution of fruit terms in toponymy.	89
5.4. Geographic distribution of phytonyms.	91
5.5. The semantic asymmetry of fruit terms in Bulgarian dialects.	93
CONCLUSIONS.	99
REFERENCES.	102
LIST OF SOURCES.	112
ABBREVIATIONS.	113
LIST OF TABLES, MAPS, FIGURES.	115
SUMMARY.	117